

TURCZI ISTVÁN

Denevér

[ELSŐ ÜVEG BOR, TISZTÁN]

A homálynak is van tekintete.
A lassan szivárgó áprilisi szürkületben
feljebb húzom dzsekim cipzárát,
és töltök magamnak.
Cseréptetős tései borozóm
kissé cúgos.
Két oldalról fehérre meszelt
fal védi a börzsönyi széltől,
csak az eleje néz, velem együtt,
kábán a lebukó nap után.
Mögöttem lépcső vezet le
a földbe vájt, boltíves pincébe.
Már a nagyapám idején is megvolt.
Ő vezette be a villanyt.
Mindig mondta, hogy „Lemenni
könnyű, feljönni a nehéz”,
különösen pár pohár kóstoló után,
megtöltött demizsonnal.

Ma nekem is jó cúgom van.
Száras Pali fehérbora itatja magát.
Minden borosüveg másképp ürül.
Ez ma itt pánikszerűen.
Számomra érthetetlen módon
menekül az üvegből.
Hiába gyorsítok, aligha fogom utolérni.
Úgy iszom ezt a bort, mintha enném.
A szájszéltől a garatig rágja át magát
a megszilárdult folyadék,
és egyre kisebb darabokban
hullik alá a mohó torokban.
Szivarkára gyújtok,
ma még csak az első;
fontos az egészséges életmód.

Furcsa vagyok magamnak.
Mintha idegen kéz mozdulna
a születésnapomra kapott
aranszínű öngyújtóért.
Egy gomolygó, bizonytalan
füstkéz, nem az én kezem.
A testem eközben
nem érez késztetést,

hogy kövesse a mozdulatsort.
 Mint egy éberén alvó lyukas zsák,
 magába dőlve ül tovább
 a kemény sörpardon.
 Elhatárolódik tőlem,
 amit rossz néven veszek.
 Felbosszant, hogy fumigál.
 Gyorsan teletöltöm a poharat.

[MÁSODIK ÜVEG BOR, SZÓDÁVAL]

A semmittevés mániákus fázisába
 kerültem. Ilyenkor jobb, ha
 nem veszek tudomást a külvilágról.
 Most is ezt tenném;
 zárul az agykupola, szellőző
 lamellák leengedve,
 lassul az áramlás,
 erjedés utáni ernyedés.
 A fejem már inkább csak
 nehezek. Egy a gond, de az nagy:
 üres a borospalack.

S mivel a pincehideg bort kedvelem,
 irány a pince. Óvatosan lépek,
 a lábamat figyelem. Egyik, másik,
 egyik, másik, megy ez. Fejre vigyázni,
 az ajtófélfá alacsonyan van.
 Bent gyorsan magamhoz veszek
 egy fehér nyakú üveget, és máris vissza.
 Csak a pinceajtón kívül állok meg.
 Nagy levegő, kifúj.

A városi élethez
 szokott ember számára
 valószerűtlenül mély csendet fura,
 csirregő hang zavarja meg. Felnézek;
 a tetőt tartó vastag fagerenda
 belső oldalán van valami.
 Valami ott van. Nem látom tisztán,
 elkenődött körülötte a fény,
 és a körvonalakat elodázza
 a hegy felől leomló kora esti pára.

A homálynak is van tekintete.

Óvatosan fel a lépcsőkön,
 közben le sem veszem róla a szemem.

Résen kell lennem, ez a csirregés
arra késztet, hogy rá figyeljek.
Egy denevér; közelebbről
semmi kétség. Vitorlája leengedve,
lábujjai hátrafelé állnak.
Hogy került ide, és mióta lehet itt?
Egyszerű rovarévó lehet,
ilyenek repkednek néha
errefelé, nem, mondjuk,
nílusi repülőkutya, vagy ilyesmi.
Közel az Ipoly, onnan jöhetett,
de az Ipoly nem a Nílus.
Lassan megnyugszom,
és töltök magamnak
a nagy ijedtségre.

Az rendben,
hogy a borozó és a pince neki való.
Itt többnyire nem változik
a hőmérséklet, és elég magas
a levegő páratartalma.
A pincém kölykezőszállásnak is
megteszi, mert az ajtaja fölött
nagyapám anno két téglányi
rést hagyott a fészkelő madaraknak,
és a védett sötét helyen
a denevér jól elvan egész télen.
Amit nem értek,
hogy miért van egyedül.
Elmaradt a kolóniától,
vagy csak barátkozni akar?
Ezt azért kétlem.
Zenét nyomok be, félhangosan,
hátha arra reagál. De semmi,
meg se moccan,
aligha Led Zeppelin-rajongó.

Úgy van ott,
a széles fagerendán,
mintha mindig is ott lett volna,
mintha nem is ez volna az otthona.
És ki tudja, mióta figyel engem!
Ellenségnek hisz,
aki betolakodott a vadászterületére?
Mi van, ha zsákmányállatnak néz?
Egy túlméretezett rovarnak például?
Hiába a szódavíz,
ez az üveg is gyorsan ürül.

[HARMADIK ÜVEG, ÉRINTETLEN]

Percről percre
arra az érzetre támaszkodom,
hogy ne csináljak semmit,
úgyis az történik, amit ő akar.
Megint rágyújtok, ami éppúgy
az elhalasztás formája csak.
Misztériumjáték van kialakulóban.
Érzem, hogy figyel engem.
Lát és hall. Ha a két érzékszervét
együtt használja, nagy előnyre
tehet szert. De mintha befelé nézne,
akár a mindentudók.
A középkorban az emberek
az ártó szellemek ellen
fejvel lefelé, élve kiszögelték
a denevéreket az ablakokra.
És ő minden gáztettre emlékezik.
Figyel és nem felejt.
Nyugalma lehet néma eloldódás,
kitartó kötés, de lehet
fogságom terepe is.

Nem alszik, az biztos.
Ezt abból tudom, hogy időnként
csirren egyet. Remélem, együtt érez
velem, ha már megosztom vele
szorongásomat.
Remélem, ezzel arra bátorít,
hogy ne gondoljak semmi rosszra.
Az is lehet, hogy rám sem bír nézni.
Irtózik tőlem, szájalmasnak talál.
Most neki se lehet könnyebb,
így egy fedél alatt velem.

Ahányszor ránézek,
mintha mindig mást látnék.
Valami vagy épp valaki más
foglalná el azt az ürességet,
ahová álvámpírom költözött.

Langue muette

[Egy sosem hallott népdal első sora nyomán]

Mikor az ég nyílik, pirkadatkor,
az üres pajtatető alól
már elröppent mind a búbos banka.
A köd vékony függönyöket húz szét,
amerre lépünk.

A hajnali szél,
akár a vászon fölé hajló festő keze.
Mikor az ég nyílik, pirkadatkor,
fény és nedvesség foszlik le a kézről;
készül egy újabb alkotás.

Mikor az ég nyílik, pirkadatkor,
csillagok tükröződnek a tegnapi eső
tócsákba gyűlt nyomaiban.
Még jókedvűen világosak az árnyak,
és az álom kegyelméből egymásba érnek.

Nem tudjuk, ébren vagyunk-e,
mikor az ég nyílik, pirkadatkor,
vagy a még ránk nehezedő sötét
mennyköve rajzol minduntalan
furcsa jeleket körénk.

Mikor az ég nyílik, pirkadatkor,
a hallható hang elenyészik,
egyik füstfelhő a másikba ér,
és egy lassú, véletlen folyó áramába
merülve folytatja láthatatlan útját.

Mikor az ég nyílik, pirkadatkor,
a beszéd töredezett partszegélye
épp csak idelátszik.
Odakiálthatnánk:
„Hol maradnak az ígéretetek?”

Öklünket rázhatnánk,
hogy nem ezt a lovat akartuk,
belegázolnánk a szélesebb időbe,
és jussunkért tempózva
talán el is jutnánk az első kapaszkodóig,

ahonnan a part még messzebb volna.

Marad a tétova botorkálás.
Bár lépteink elől kitérnek a fák,
nem tudhatjuk, mi történik a földön,
mi történik bennünk
remény és várakozás közben.
A szavak szürke csonttömeggé változtak,
egymás csőréből tépkedik ki
vijjogva, civakodva a keselyűk.

A szavak,
a mocskos, gyönyörű szavak.
Többet tudnak rólunk, mint mi magunk.
Tudják, mennyit ér szép hazugságunk,
a hallgatás.
Odáig merészkednek,
ahol senki nem járt előttünk.

Nem járt előttünk még az sem,
aki a nevünkön szólít, de hiába.
Aki nem ígér többet, mint ami van.
De nekünk az nem elég.
Aki fogja a kezünket, amikor vakon
útnak eredünk. Fogná,
ha nem taszítaná el góggel magunktól.
Vezetne minket a maga szótlan nyelvén.
De innen, ahol most vagyunk,
vajon merre és egyáltalán miért?
Itt nem járt előttünk még ő sem,

a csendre redukált Isten.